

Μάθημα: **Νεοελληνική Γλώσσα**

Τάξη: **Α' Λυκείου**

Εισηγητής:

Σχολικό έτος:

Περίοδος εξετάσεων:

Ημερομηνία:

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα άγλωσσα, τα αφασικά νιάτα

Όλοι διαβάσαμε κι ακούσαμε, σ' όλα τα μέσα, τους διασωθέντες του βυθισμένου — πλέον — πλοίου «Εξπρές Σάμινα» που μιλούσαν με σπασμένη φωνή ή και με λυγμούς για την αυτοθυσία των σωτήρων τους, και ιδιαίτερα των φαντάρων.¹ Και διαβάσαμε και τις μαρτυρίες των φαντάρων. Με κίνδυνο να φανεί ότι «τραβάω απ' τα μαλλιά» μια τραγική είδηση, αναδημοσιεύω από τον ημερήσιο Τύπο αποσπάσματα από τα λόγια των παιδιών αυτών, και καλώ να τα ξαναδιαβάσουμε μαζί, με τη μεγάλη, έστω, χρονική απόσταση και ανεξάρτητα πια από το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον τους:

«Ανέβηκα στο κατάντρομα. Επικρατούσε πανικός. Όλοι φώναζαν “πέιτε μας τι γίνεται” και το πλήρωμα απαντούσε “ησυχάστε, δεν είναι τίποτα”. Κατέβηκα και πάλι στην καμπίνα για να πάρω τα πράγματά μου. Εκείνη τη στιγμή δε φανταζόμουν τι θα ακολουθούσε. Εξάλλου, μας **καθησύχαζαν**. Το καράβι όμως άρχισε πολύ γρήγορα να παίρνει κλίση. Ο κόσμος άρχισε να τα χάνει. Καταλάβαμε ότι τα πράγματα δεν πάνε καλά. Βρέθηκα κοντά στους συναδέλφους μου. Σκεφτήκαμε ότι έπρεπε να βοηθήσουμε τον κόσμο. Αυτόματα, αρχίσαμε να δίνουμε σωσίβια στους συνεπιβάτες μας. Επειδή το καράβι είχε γείρει πολύ και πλέον άνθρωποι κινδύνευαν να πέσουν στη θάλασσα χωρίς σωσίβια, πριν πέσουν οι σωστικές λέμβοι, ανεβήκαμε και οι τέσσερις στο κατάντρομα και κάναμε μια αλυσίδα, πιασμένοι ο ένας με τον άλλο, για να κρατάμε πάνω στο πλοίο τους ανθρώπους...».

«Πριν πέσουμε στο νερό είδα έναν πατέρα να κρατά το κοριτσάκι του. Όμως, ήταν φανερό πως ήταν τόσο φοβισμένος, που κατά πάσα πιθανότητα δε θα τα κατάφερνε να σωθεί μαζί με το παιδί. Τον παρακαλούσα να μου δώσει τη μικρή. Εκείνος αρνιόταν. Ήταν ο πατέρας της και ένιωθε πως έπρεπε πάση θυσία να την **προστατεύσει**. Την κρατούσε σφιχτά στην αγκαλιά του, αλλά ήταν φανερό πως δε θα τα κατάφερνε. Τελικά του την άρπαξα από τα χέρια κι εκείνος έμεινε εκεί να φωνάζει. Δεν ήξερε τι γινόταν. Ήταν λογικό να μη θέλει ν' αφήσει το παιδί του...».

«Κολυμπούσαμε μαζί με το κοριτσάκι. Κολυπούσαμε γι' αυτό. Δε φαινόταν να είχε καταλάβει τι γινόταν. Δεν έκλαιγε. Μόνο **παρπονιόταν** κάθε λίγο πως κρύωνε και νύσταζε. Προσπαθούσαμε να την ξεγλάσουμε, δείχνοντάς της το λαμπάκι του σωσιβίου. Ψευτοέπαιζε, ώσπου έφταναν τα κύματα. Τότε, ένας-ένας τη σηκώναμε ψηλά για να μην πιει νερό, υπολογίζοντας πότε θα μας χτυπούσε το επόμενο κύμα. Έτσι παίρναμε ανάσα και συνεχίζαμε... Δε σώσαμε εμείς το μωρό. Αυτό έσωσε εμάς. Αυτό μας έδινε **κουράγιο** όταν κουραζόμασταν και βουλιάζαμε. Ακούγαμε το κλάμα του και μας έδινε δύναμη...».

Σκέφτομαι τον ηρωισμό των φαντάρων, αλλά αναλογίζομαι και τον ηρωισμό των δημοσιογράφων που κατέγραψαν τα λόγια τους. Αφού ξέρουμε πως «οι νέοι σήμερα 50 λέξεις χρησιμοποιούν όλες κι όλες», όπως μας διαβεβαιώνουν σκανδαλισμένοι κάποιοι κι όπως μας το υπογράφουν με ανατριχίλα δάσκαλοι και μελετητές και επιστήμονες. Άρα φαντάζομαι ότι οι φαντάροι θα πρέπει να μίλησαν — ή *θα περιμέναμε να μιλήσουν* — κάπως έτσι: «Και να δεις, δικέ μου, ακούμε ξαφνικά το μπαμ, και φλιπάρουμε. Ρε μ..., λέω του κολλητού μου, τι έγινε ρε; Πού θες να ξέρω, μωρέ μ..., μου λέει, είναι όμως για να την κάνουμε...». Τώρα *πώς*, από κει που πήγαν «να την κάνουν», βρέθηκαν να σώζουν ζωές αψηφώντας τη δική τους, αυτό θα μας το πει η αρμόδια επιστήμη, θα μας το πούμε εμείς οι ίδιοι, οι πρώτοι **τιμητές** και απαξιωτές των άλλων, και ιδιαίτερα των νέων. Και θα μας πει και πού τη βρήκαν ξαφνικά τη γλώσσα, οι «άγλωσσοι» αυτοί, και τα 'παν έτσι, αν τα είπαν.

¹ Α. Γεωργιάδης, Α. Λιμπιτσιούνης, Α. Φλώρος, Μ. Σαματιανός ονομάζονταν οι στρατευμένοι νέοι που βοήθησαν να σωθούν δεκάδες επιβάτες από το βυθιζόμενο πλοίο «Εξπρές Σάμινα», έξω από το λιμάνι της Πάρου, τον Σεπτέμβριο του 2001, παρασύροντας στο θάνατο 80 από τους επιβάτες του. Η Ελληνική Πολιτεία τους απένειμε το παράσημο ανδρείας για την πράξη τους.

Έπειτα όμως σκέφτομαι ότι και στην τηλεόραση τα είπαν έτσι όπως τα έγραψαν οι εφημερίδες! Μπα, περίεργο! Κοιτάζω και τη φωτογραφία τους, και σκέφτομαι πως έτσι θα 'ναι. Έτσι θα τα 'παν τα παιδιά αυτά, αλίμονο, θα πρόκειται όμως, όπως πάντα, για εξαιρέσεις... Γιατί είναι φως φανάρι ότι προέρχονται από επιλεγμένα ιδιωτικά σχολεία, κοιμούνται με τον Όμηρο και τον Θουκυδίδη στο προσκεφάλι τους, και τώρα είναι σα να κοιτάζουν στο κενό, σα να 'χασαν, μέσα στο κακό, τα γυαλιά τους.

Ξανακοιτάζω τη φωτογραφία: δε μοιάζει να φορούσαν γυαλιά τα πρόσωπα αυτά· σίγουρα όμως τα γυαλιά, για άλλη μια φορά, τα φόρεσαν σ' εμάς — αλλά εμείς, σιγά μη δούμε κάτι άλλο απ' αυτό που θέλουμε εμείς να δούμε!

Γιάννης Η. Χάρης *

(*Επιμελητής εκδόσεων και μεταφραστής. Το κείμενό του με τίτλο «Τα άγλωσσα, τα αφασικά νιάτα», διασκευασμένο για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εξέτασης, είναι παρμένο από την εφημερίδα *Τα Νέα* της 7ης-10-2000.)

ΘΕΜΑΤΑ

- A1.** α) Σε ποια πράξη των φαντάρων φαίνεται να επικεντρώνει την προσοχή του ο συγγραφέας του άρθρου και για ποιους λόγους; (70-80 λέξεις)
(Μονάδες 8)
- β) Ο συγγραφέας διαπιστώνει ένα πρόβλημα στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η σημερινή νεολαία από κάποιους μεγαλύτερους. Εξηγήστε ποιο είναι αυτό. (70-80 λέξεις)
(Μονάδες 7)
- A2.** Στο κείμενο διακρίνουμε δύο ειδών αφηγητές. Εντοπίστε τους και εξηγήστε τη διαφορά τους όσον αφορά α) τη σχέση τους με τα γεγονότα και β) τη χρονική τους απόσταση από αυτά.
(Μονάδες 10)
- B1.** α) Για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία δική σας συνώνυμη: **καθησύχαζαν, προστατεύσει, παραπονιόταν, κουράγιο, τιμητές.**
(Μονάδες 5)
- β) Για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία δική σας αντώνυμη: λυγμούς, ενδιαφέρον, βουλιάζαμε, αρμόδια, εξαιρέσεις.
(Μονάδες 5)
- B2.** α) Αποδώστε κυριολεκτικά τα παρακάτω σημεία του κειμένου: «τραβάω απ' τα μαλλιά», «κάναμε μια αλυσίδα», «να την κάνουμε».
(Μονάδες 9)
- β) Στο κείμενο διακρίνουμε δύο ειδών γλωσσικές ποικιλίες. Εντοπίστε τις, αναφέρετε το είδος τους (κοινωνικές ή γεωγραφικές) και το κριτήριο με βάση το οποίο διαφοροποιούνται.
(Μονάδες 6)
- Γ.** Η εικόνα που διαμορφώνουν οι μεγαλύτερες γενιές για τη νεολαία είναι συνήθως αρνητική. Με βάση το κείμενο που σας δόθηκε και τις σκέψεις του συγγραφέα συντάξτε μια επιστολή προς τον Τύπο στην οποία να διατυπώνετε τις αιτιολογημένες απόψεις σας τόσο για το γλωσσικό όσο και για το ηθικό επίπεδο της σημερινής νεολαίας σε σχέση με προηγούμενες γενιές. (λέξεις 350-450).
(Μονάδες 50)